kongres v Beogradu šele v velikih počitnicah in ne že meseca maja t. l.

Strokovni tajnik R. Dostal poudarja, da bi štela naša deputacija o Binkoštih komaj nekaj članov, a o počitnicah bi se učiteljskega kongresa udeležilo morda do sto slovenskih članov. Predlaga, da naj se o našem sklepu obveste druge jugoslovanske pokrajinske učiteljske Zveze, da v tem smislu pritisnemo na Učiteljsko Udruženje v Beogradu. Predlog se sprejme.

Tovariš P. Flere želi, da naj se nemudoma izvede likvidacija Zaveze do popolnosti. Zavezino vodstvo ne more storiti samo vsega, zato naj se izvoli posebni likvidacijski odsek. Predsednik L. Jelenc opozarja, da je prišel pri sestavi novih pravil Unije do mrtve točke, ker ne ve, kaj naj se zgodi z našimi listi in kakšen stik naj bi imela pokrajinska tajništva s centralo. Predlagani likvidacijski odbor bi kočljiva vprašanja lažje razrešil, ker več glav več vé. Blagajnik Fr. Luznar je prepričanja da bodo morale ostati tudi v Uniji nekake pokrajinske Zveze, ker imajo te pokrajine svoje šolske uprave. Srbi nam bodo morali pustiti nekaj prostosti v upravi, ker ne poznajo zahtev Slovencev in Hrvatov, kakor tudi mi ne poznamo specielnih hrvatskih in srbskih posebnosti. Tovariš Jak. Dimnik je naziranja, da bomo morali biti s slovenskim učiteljstvom v posebnem stiku. Z bivšimi našimi skupščinami je rasel naš ugled, nasprotno pa zabredemo lahko do mrtvila, zakaj Beograd je daleč od nas. Poiskati bomo morali torej nek modus medsebojne uprave. Podpredsednik A. Gnus pravi, da imej centralni odbor v Beogradu lice posrednika pokrajinskih Zvez. Tovariš H. Šumer pritrdi Gnusovemu nazoru. Imeli bi vlado brez učiteljskih parlamentov. Ne samo delegacijska zborovanja, ampak skupščine naj se zopet uvedejo. Predsednik L. Jelenc pojasni, da je bil svoj čas v Zagrebu s hrvatskimi delegati za pokrajinske Zveze, a temu so nasprotovali delegati iz Srbije. Zavezin tajnik V. Rus se pridružuje predlogu tovariša P. Flereta, ker želi isto iz navedenih vzrokov tudi Zavezin predsednik, zato predlaga v likvidacijski odbor: članstvo vodstva Zaveze, poleg tega pa še tovariše Iv. Dimnika, Dostala, Gangla, Merljaka, Plesničarja ter tovarišici Mehletovo in Žerjavovo. Predlagano članstvo likvidacijskega odseka se potrdi.

Letošnje delegacijsko zborovanje.

Kadarkoli in kakorkoli se izvrši učiteljski kongres v Beogradu, treba bo vseeno urediti po sprejetih pravilih in poslovnem redu Unije tudi Zavezino zapuščino, v kar je pa pooblaščena edinole delegacija. Z ozirom nato sprejme upravni odbor Fr. Brinarjev predlog, da se vrši letošnje delegacijsko zborovanje v prvi polovici meseca septembra v Celju. Določitev dneva in dnevnega reda se prepusti vodstvu Zaveze.

Predlogi in nasveti upravnih odbornikov in okrajnih učiteljskih društev.

a) Nove šolske knjige.

Kamniško učiteljsko društvo se na njegovo resolucijo obvesti, da izidejo z novim šolskim letom 1920/1921 vse potrebne čitanke. Pri tej priliki opozori tovariš H. Šumer, da ne stoji Šolski list na isti stopnji, kakor dosedanje šolske knjige. Tovariš P. Flerè konstatira, da stoji 2. in 3. stopnja Šolskega lista mnogo višje nego 1. stopnja, zato je v splošnem Š. list tudi mnogo boljši, kakor so dosedanje čitanke. V nove čitanke se sprejme veliko nove tvarine, a pot ostane ista kakor pri Šolskem listu.

b) Nova pravila okrajnih učiteljskih društev.

Istemu društvu se naznani, da se po odseku sestavljena „Vzorna pravila" ponatisnejo v Učit. Tovarišu, po katerih naj zasnujejo okrajna učiteljska društva svoja pravila. Pri sestavi teh naj se misli na upokojence, na vrtnarice in sploh na vse stroke, ki pridejo v dotičnem okraju v poštev. Principielno se lahko sprejmejo v društvo tudi srednješolski profesorji.

Skupno upravništvo Zavezinih listov.

Predlog Kamniškega učiteljskega društva, da naj pride upravništvo Zvončka in Popotnika v ene in iste roke, se spremeni v toliko, da naj se poveri uprava vseh treh Zavezinih listov samo enemu upravništvu, o čemer pa naj ukrepa delegacija.

Pisava Učiteljskega Tovariša in urednikova službena odpoved.

Predsednik L. Jelenc prečita dopise okrajnih učiteljskih društev, ki govore o pisavi stanovskega glasila. Dopise je izročil predsedniku urednik Učit. Tovariša, ki na podlagi doposlanih resolucij in očitkov odpoveduje uredniško službo. Poročevalec prosi, da zavzame upravni odbor v tej zadevi svoje stališče in otvori razpravo.

Tovariš Fr. Brinar brani urednika in izjavi, da je list hvalno urejevan. Tovariš H. Šumer naglaša, da je povsod proti uredništvu navidezen upor, ker isto ne more vedno vsem ugoditi. Tovariš P. Flerè je za prosto stvarno kritiko, ker nismo stranka, ampak le stanovska organizacija. Zavezin tajnik V. Rus svari, da bi zapirali vrata opravičenim željam Zavezinega članstva, katere streme za tem, da se razbistrijo nejasni pojmi. Dopise, ki niso zreli za javnost, pa so naperjeni proti uredništvu, naj reši Zavezino vodstvo; če so naperjeni proti Zavezinemu vodstvu, naj se jih da v presojo upravnemu odboru; če je napadeno v njih delovanje slednjega, naj razsoja o tem delegacija. Tovariš P. Flerè se pridružuje mnenju Zavezinega tajnika s pristavkom, da naj se o razrešitvi takih dopisov vedno takoj obvesti dotično učiteljsko društvo. Splošno se ugotovi, da ne sprejema noben list dopisov, ki napadajo stranko, katere glasilo je dotični list. Tovariš A. Mervič poudarja, da prečitane resolucije in dopisi nočejo spraviti morda urednika ob kredit, ampak zahtevajo le jasno sliko naše Unije. Končno se sprejme soglasno predlog tajnika V. Rusa, da upravni odbor ne vzame odpovedi urednika Učit. Tovariša na znanje.

Mladinski spisi.

Predsednik L. Jelenc poroča, da je prejela Zaveza na svoječasni razpis pet spisov za IV. zvezek Jan Legove knjižnice. Spisi so se po treh ocenjevalcih pregledali, a po sodbi teh niso za tisek. Sklene se, da se spisi vrnejo, ker ne odgovarjajo razpisu. Književni odsek se poveri, da eventualne poznejše spise, če se mu zde za tisek primerni, nagradi in natisne.

Znižana članarina za upokojence.

Tovariš Jak. Dimnik predlaga, da naj se zniža Zavezina članarina za učiteljske upokojence od 120 K na 70 K. Ti prejemajo lahko namesto Popotnika, ako se za to oglase, Zvonček. Predlog se sprejme.

Razdružitev deželnih učiteljskih organizacij.

Upravni odbor sklene: Zaveza pozovi takoj vse učiteljske Zveze, da se z ozirom na skupni vstop v Unijo razdružijo najkasneje do učiteljskega kongresa.

Predsednik se zahvali upravnim odbornikom za udeležbo in temeljite razprave ter zaključi zborovanje.

I. J.:

Bodoče naloge UJU.

1. Življensko zavarovanje ali „Samopomoč".

Ena prvih zadač naše nove skupne organizacije bo morala biti, da se ustvari kakor hitro mogoče neka vrsta življenskega zavarovanja za slučaj smrti. V današnjih časih povzroči smrt v naših družinah brezdvomno veliko bedo, katero treba utešiti in ublažiti. Če ne bomo v tem oziru pomagali sami sebi, drug nam gotovo ne bo.

Mislim, da bi se osnovala v področju UJU nekaka „Samopomoč", kakoršno že ima slovensko učiteljstvo, ali „Selbsthilfe", kakoršno si je ustvarilo nemško učiteljstvo na bivšem Štajerskem, in pri kateri je še danes mnogo slovenskih tovarišev, službujočih na bivšem Štajerskem.

V tem slučaju bi morala „Samopomoč" likvidirati. Mislim, da bi šlo to brez posebnih težkoč, ako se že vnaprej zavedamo velikega pomena **skupnosti** naše organizacije in se otresemo vsakega **separatizma** in **provincijalizma**. **Povejmo** po pravici, da „Samopomoč" danes med slovenskim učiteljstvom ne pomeni veliko. Okrog 250 članov in v slučaju smrti okrog 500 K — kaj je to danes. Niti za krsto ne! Pred vojno se je pač že nekaj opravilo s 500 K.

Kaj pa s premoženjem, ki ga ima „Samopomoč"? To naj bi se odstopilo UJU (odsek „Samopomoč" ali življensko zavarovanje) na račun njenih sedanjih članov. V tem oziru bi bilo treba pravila pravočasno spremeniti!

Kar se pa tiče društva „Selbsthilfe", je najbolje, kakor se je že povdarjalo, da ostanejo stari člani i nadalje pri društvu, novi pa ne pristopajo več. Kaka druga kombinacija je skoro nemogoča.

UJU bi lahko moralno vplivala, da postane članom takega društva vsak oženjeni jugoslovanski učitelj. To bi pomenilo več tisoč članov in temu tudi primerno izplačilo v smrtnih slučajih.

2. Naše časopisje.

„Zaveza" je v likvidaciji, in ker odpadejo po ustanovitvi UJU vse pokrajinske organizacije, zgubi slovensko učiteljstvo bržkone svoj stanovski list. „Učit. Tovariš", svoje pedagoško glasilo „Popotnik", mladina pa svoj „Zvonček". Kje bomo dobili nadomestilo in v kaki obliki?

Že v zadnjem članku „Ali misli UJU na to" sem izrazil mnenje, naj bi prevzela UJU v svojo režijo tudi vse „Zavezine" liste. Po mojih mislih bi se dalo to izvesti lahkim potom brez vsake škode za slovensko učiteljstvo. Nasprotno, celotno jugoslovansko učiteljstvo bi s tem mnogo pridobilo. Namesto vse polno lokalnih (pokrajinskih) stanovskih in drugih listov, ki izhajajo sedaj v naši državi ter cepijo duševne sile ter vzbujajo plemensko razliko, naj bi dobilo vse jugoslovansko učiteljstvo en **sam** stanovski list. Ta pa bi moral biti simbol naše sile, moči in — Jugoslovanstva. List naj bi izhajal v sedežu centralnega odbora UJU ter naj bi imel prva leta tri oddelke: slovenski, hrvatski in srbski. Vsak oddelek naj bi imel svojega urednika, ki bi bil v stalnem stiku z glavnim urednikom. Poleg strogo stanovskih zadev bi prinašal list tudi aktualne dnevne novice. Ker bi si pridobil list lahko v vsakem kraju Jugoslavije svojega stalnega dopisnika, bi postal tak list gotovo eden najbolj informiranih listov v naši državi. Sprva tednik bi se razširil gotovo v najkrajšem času v dnevnik ter postal eden najbolj zanimivih jugoslovanskih listov. Ker bi prinašal slovenske, hrvatske in srbske članke, bi se tem potom seznanilo mnogo naših tovarišev in tovarišic s srbohrvatskim jezikom, a obratno srbski in hrvatski tovariši s slovenskim. Potom takega lista bi spoznali natančno sami sebe in to bi bil najvažnejši korak k zgradbi mogočne in edinstvene organizacije. Jugoslovanskemu učiteljstvu bi se tako razširilo obzorje in mu pridobilo v javnosti velik ugled.

Istotako naj bi dobili v področju UJU enoten pedagoški list, ki bi prinašal slovenske, hrvatske in srbske članke.

Tako bi se nam nudila najlepša prilika spoznati naše šolstvo širom prostrane naše domovine. Nudila bi se nam prilika spoznati vrline, kakor tudi napake našega šolstva.

Težje bi bilo glede mladinskih listov. Tu bi bilo najbolje, da bi izdajala UJU za slovensko mladino poseben list („Zvonček"), a istotako za hrvatsko in srbsko.

Napisal sem te misli, ki mi jih je narekovalo iskreno Jugoslovanstvo, pa ne manjša skrb za našo edinstveno organizacijo, katero si želim mogočno in vplivno, organizacijo, ki bi znala in morala povzdigniti jugoslovanskega učitelja na ono višino, ki mu pripada z ozirom na njegov vzvišen in velevažen poklic.

V znamenju pravice.

V zadnji številki Učit. Tov. smo čitali članek „V Srbiji in pri nas". V tem članku omenja pisec I. J. razne protekcije pri oddaji učiteljskih služb. Je prav, kar trdi glede učiteljevega delovanja v šoli in izven šole. Nekako čuden in nepremišljen pa je odstavek: „Sramotno je tudi za naš stan, da hočejo nekateri neznačajneži odjedati razna učiteljska, zlasti pa nadučiteljska mesta na ta način, da se vrinejo na kako šolo, na kateri deluje kak tovariš celo vrsto let in o katerem se ve, da radi tega reflektira na ono mesto. Ker je mogoče nekoliko starejši, pa si misli: Jaz sem starejši, upoštevati me bodo morali. — Takih slučajev je v zadnjem času več in nas le veseli, da se višji šolski svet ni vsedel povsod na te limanice."

Smo mnenja, da se pri oddaji služb gleda poleg kvalifikacije v prvi vrsti tudi na starost in družinske razmere prosilčeve. Pisec I. J. o tem lem lepo molči. — Ali naj imajo gotovi tovariši poseben privilegij? Zakaj bi starejši tovariš, ki ima več svojih otrok v šoli v mestu, ne smel prositi za službo, kjer bi imel lahko otroke doma — morda na ljubo kakemu mlajšemu tovarišu, ki ima že preskrbljene otroke in je slučajno na istem mestu?! Pravično in edino pravilno je, da se višji šolski svet ozira pri oddaji služb poleg kvalifikacije na prosilce, ki imajo daljšo službeno dobo in nepreskrbljene otroke. Drugače se tem godi krivica. Zlasti pa je sveta dolžnost učiteljskih članov viš. šol. sveta, da glasujejo tako kakor veleva čut pravičnosti in poštenja, ne pa morda osebno prijateljstvo in simpatija. Upamo, da bo viš. šol. svet tudi vedno tako postopal. Preziranja in zapostavljanja ne bo nihče mirno prenesel. Vsak tovariš deluje po svojih močeh več ali manj kulturno med narodom tudi izven šole — le, da tega ne obeša na veliki zvon. Torej proč s privilegiji in korupcijo! Vsem in vsakemu pravico! — Res, učiteljski zastopniki naj izvajajo strogo kontrolo, da se ne polastita našega učiteljstva letargija in mlačnost. Zahtevajmo na vodilnih mestih ne samo delavnih in mislečih, ampak tudi taktnih, nesebičnih tovarišev. Zahtevajmo pa tudi, da se poleg kvalifikacije upoštevajo tudi druge razmere starejših prosilcev, **ker sramotno bi bilo za naš stan, če bi odjedali nekateri mlajši tovariši boljša službena mesta starejšim tovarišem.**

Veritas.

Učitelji in učiteljice mariborske okolice se kaj radi in laskavo spominjajo Schreinerja iz onih časov, ko jim je bil okrajni šolski nadzornik. Takrat, pravijo, je bilo vsako nadzorovanje plodonosno. Vesel in prijazen je vstopil Schreiner v šolo, takoj je spoznal, kje je treba na to ali ono opozoriti in to je storil Schreiner na tak način, da je vsak takoj izprevidel, da ima pred seboj moža, ki veliko ve in ki hoče v resnici tudi le dobro. O tem, kako je poznal Schreiner šolsko življenje, mi priča zlasti neki konferenčni protokol, ki ga je narekoval graški šolski nadzornik o priliki nekega nadzorovanja na mariborskem učiteljišču. V tem zapisniku stoji:

»Občudovanja je vredno, s kakšno spretnostjo je znal kritikovati gospod ravnatelj kandidatov učni poizkus, pri katerem niti sam navzoč ni bil. Takih zmožnosti je dobiti le pri malokomu.« In k temu moram pristaviti, da Schreiner dotičnemu nadzorniku niti pri srcu ni bil, prvič zato ne, ker sta tekmovala v spisovanju šolskih knjig, drugič pa zato ne, ker je bil Schreiner odločen Slovenec, nadzornik pa renegat.

In s tem prihajam na tista vroča tla, ki so žarela pod Schreinerjevimi nogami vseh trideset let njegovega ravnateljevanja. Bili so to hudi časi, ki jih more presoditi le tisti, ki je preživel zadnja leta v Mariboru. Zdaj se je zaletel Nemec v Schreinerja, češ da zapostavlja Nemce, zdaj je tožil Schreinerja Slovenec pri nemškem državnem poslancu, češ da so njegove Čitanke polne panslavističnih in protiavstrijskih beril itd. Schreiner pa je ostal na svojem mestu, trden kakor skala, kljubujoč vsem viharjem in zahrbtnostim. Dobili so se še celo taki, ki so hoteli nekako dvomiti o Schreinerju kot Slovencu; bili so večinoma ljudje, ki so potiskali Schreinerja v perečih vprašanjih v ogenj, in če bi se bil opekel, bi bili hladnokrvno pristavili: »Zakaj pa je bil tako nespameten, da je to storil!« No, pa v tem so se motili; Schreiner je vsako stvar dobro premislil, potem pa je tako storil, kakor je bilo prav. Da je deloval kot goreč Slovenec, o tem priča najbolj to dejstvo, da se je ločil od nas brez vsakega odlikovanja, dasi je deloval zaslužno in vestno na šolskem polju nad 42 let. Danes lahko rečemo, da tiči baš v tem najvišje njegovo odlikovanje. Kaj bi bil Schreiner postal, če bi bil zatajil samega sebe! Vsaj so Nemci sami trdili, da ni pedagoga od Dunaja do Trsta, ki bi bil kos Schreinerju.

Sedemdeset let je imel Schreiner za seboj, ko je legel v grob. Nikdo bi mu jih ne bil prisodil, kdor ga je poznal. Čil in krepak, neuklonjen je hodil do zadnjega, rekel bi po duhu in telesu mlad; pri vsem tem tudi zabaven, vesel v družbi, čez vse pa odkritosrčen. Polnega načrtov za boljši razvoj našega šolstva ga je zalotila zavratna bolezen okoli zadnjega Božiča, k sreči pokojnik ni vedel, kak črv izpodjeda njegovo krepko telo. In ko so ga odnesli z učiteljišča, ki je zgrajeno po njegovih načrtih in navodilih, je spremljala velikanska množica ljudi Henrika Schreinerja na zadnji poti, v svesti si, da spravlja najodličnejšega slovenskega šolnika. Ohranimo mu blag spomin!

Vsak Jugoslovan mora biti član „Jugoslovanske Matice!"

J. KOVAČIČ:

Učiteljska internacionala

V 7. štev. „U. T." čitamo o Učiteljski internacionali, ki se je baje ustanovila leta 1906. Brezdvomno imajo vsi učitelji sveta precej skupnih interesov, kakor boj za gmotno in socialno ugodnejše stanje, za prava, večnoveljavna vzgojna načela in za zboljšanje učne metode. To so tako nadvse vzvišene naloge, da morajo stopiti drugi oziri kakor: iskanje najboljše strategične meje, vojne konvencije in državno politične zveze, daleč v